

Informatieblad

Ten uitvoerlegging van een straf of maatregel in een Justitiële Jeugdinstelling

Dit informatieblad is gericht aan professionals in de (jeugd)strafrechtketen. Het geeft informatie over de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen in een Justitiële Jeugdinstelling (JJI).

In dit informatieblad staat informatie over:

1. De tenuitvoerlegging van een straf of maatregel in een justitiële jeugdinstelling
2. De JJI's: omvang, locatie en plaatsing
3. Opvoeding, zorg, behandeling en onderwijs in de JJI
4. Het dagprogramma in de JJI
5. Verlof
6. JJI in de jeugdstrafrechtketen: samenwerking, resocialisatie en nazorg

1. De tenuitvoerlegging van een straf of maatregel in een justitiële jeugdinstelling?

Het jeugdstrafrecht onderscheidt zich van het strafrecht voor volwassenen in haar wettelijke pedagogische opdracht: binnen de kaders van de opgelegde jeugdsanctie wordt de

tenuitvoerlegging zoveel mogelijk aangewend voor begeleiding, (her-)opvoeding en behandeling van de jeugdige met als doel een veilige terugkeer in en volwaardige deelname aan de maatschappij mogelijk te maken.

In het kader van het jeugdstrafrecht vindt de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een vrijheidsbenemende maatregel plaats in een justitiële jeugdinstelling.

Binnen het jeugdstrafrecht bestaan verschillende grondslagen voor plaatsing van een jeugdige in een JJI. De onderstaande zijn de meest voorkomende:

- De jeugdige wordt verdacht van een strafbaar feit waarvoor door de (kinder)rechter een *preventieve hechtenis* (art. 64, 65, 66 Sv) beveelt, of;
- De preventieve hechtenis kan ten uitvoer worden gelegd in de vorm van *nachtdetentie* (art. 493, derde lid Sv);
- De jeugdige is door de (kinder)rechter veroordeeld tot een vrijheidsstraf (*jeugddetentie*, art. 77h, eerste lid, onder a juncto art. 77i Sr);

- Een vrijheidsbenemende maatregel (*PIJ-maatregel - Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen -*, art. 77h, vierde lid, onder a juncto art. 77s Sr);
- *Vervangende jeugddetentie (bij geldboete: art. 77l, derde lid Sr; bij taakstraf art. 77n Sr).*

Het jeugdstrafrecht wordt toegepast op jeugdigen die ten tijde van het plegen van het delict tussen de 12 en 18 jaar oud zijn. In het geval de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, kan het jeugdstrafrecht worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd van 18 – 23 jaar. (art. 77c Sr, ook wel Adolescentenstrafrecht genoemd). Dit betekent dat het gehele palet van behandeling en (gedrags)interventies in de JJI ook voor deze jongvolwassenen open staat, als voor de toepassing van het jeugdstrafrecht wordt gekozen. Door flexibel om te gaan met de leeftijds grens tussen jeugdstrafrecht en gewoon (volwassen) strafrecht, kan beter rekening worden gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de jongvolwassen dader. Niet zozeer de biologische leeftijd, maar de ontwikkelingsleeftijd van de adolescent staat bij deze afweging centraal. Daarnaast kan een jongvolwassene, die een gebrekkige ontwikkeling of beperkte verstandelijke vermogens heeft profijt hebben van plaatsing in een JJI. Juist voor deze doelgroep biedt de pedagogische benadering in de JJI's een uitermate geschikte kans om meer recht te doen aan de specifieke noden van de nog niet uitontwikkelde adolescenten.

Preventieve hechtenis

Een preventieve hechtenis wordt opgelegd als een jeugdige wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit. De preventieve hechtenis bestaat uit de in verzekeringstelling (maximaal 2 x 3 dagen), de in bewaringstelling (maximaal 14 dagen) en/of gevangenhouding (maximaal 90 dagen). Binnen deze periode van maximaal 110 dagen dient de eerste strafzitting plaats te vinden. Deze strafzitting kan een inhoudelijke zitting zijn of een pro forma zitting. Na een inhoudelijke zitting doet een rechter een uitspraak. De voorlopige hechtenis eindigt dan op het moment dat de uitspraak van de rechter onherroepelijk is. Na een pro forma zitting duurt de preventieve hechtenis voort, de inhoudelijke behandeling wordt dan uitgesteld. De voorlopige hechtenis kan ook tussentijds eindigen. Bijvoorbeeld doordat de rechter de voorlopige hechtenis schorst of opheft, of doordat de termijn van de preventieve hechtenis afloopt en niet verlengd wordt. Gedurende de preventieve hechtenis is een jeugdige een verdachte.

Nachtdetentie

Tijdens nachtdetentie verblijft de jeugdige 's avonds, 's nachts en in het weekend in de JJI en volgt hij overdag, in overleg met de

jeugdinrichting, verplicht een gestructureerd dagprogramma (school, werk en/of dagbehandeling) buiten de inrichting. Het doel is beperking van mogelijke negatieve effecten van de voorlopige hechtenis en het behouden of versterken van de positieve banden met de samenleving.

Jeugddetentie

Een jeugdige die een delict heeft gepleegd, kan veroordeeld worden tot jeugddetentie:

- In de leeftijd van 12 tot en met 15 jaar kunnen jeugdigen maximaal een vrijheidsstraf van 12 maanden in de JJI opgelegd krijgen.
- In de leeftijd van 16 en 17 jaar, dan is de maximale vrijheidsstraf 24 maanden.

PIJ-maatregel

De rechter kan een PIJ-maatregel opleggen aan een jeugdige die een misdrijf heeft gepleegd indien (art. 77s, lid 1 Sr.):

- op het misdrijf voorlopige hechtenis is toegelaten;
- de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist, en;
- de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte.

De maatregel kan ook worden opgelegd als bij de verdachte tijdens het begaan van het feit een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond (art. 77s, lid 3 Sr.). De rechter legt de maatregel alleen op, nadat hij advies heeft gekregen van ten minste twee gedragsdeskundigen van verschillende disciplines (art. 77s, lid 2 Sr.). De jeugdige krijgt minimaal twee jaar behandeling in een JJI plus nog een voorwaardelijk jaar buiten de inrichting. Na deze twee jaar kan de maatregel nog verlengd worden (art. 77t Sr). De maximale duur van de PIJ-maatregel verschilt – 4 jaar of 6 jaar excl. voorwaardelijk jaar - afhankelijk van de reden van oplegging, wel of geen gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens. Is het gevaarsrisico bij afloop van de PIJ maatregel nog aanwezig dan bestaat de mogelijkheid dat de maatregel door de rechter wordt omgezet in tbs met dwangverpleging.

2. De justitiële jeugdinrichtingen

Binnen het jeugdstrafrecht zijn de JJI's belast met twee hoofdopdrachten:

1. Het garanderen van de veiligheid van de maatschappij (door insluiting) én;
2. Het voorbereiden van de jeugdige op een succesvolle terugkeer in de maatschappij.

De JJI's proberen de terugkeer in de maatschappij zo succesvol mogelijk te laten plaatsvinden en recidive te voorkomen door gedragsverandering teweeg te brengen bij de jeugdigen. Door de opvoeding, onderwijs, zorg en behandeling die de JJI biedt, binnen een veilig orthopedagogisch leefklimaat, leveren de JJI's een bijdrage aan het verminderen van de kans op recidive en het vergroten van de kansen voor de jeugdigen op het adequaat functioneren in de maatschappij. Opvoeding en behandeling zijn van belang, omdat veel van de jeugdigen in de JJI's kampen met problemen zoals: ontwikkelingsstoornissen, verslaving, gebrekkige opvoeding, problemen met opleiding of werk en het ontbreken van toekomstperspectief.

In Nederland zijn er in 2019 vijf justitiële jeugdinrichtingen,

Eén rijks justitiële jeugdinrichting met drie locaties:

- De Hartelborgt in Spijkenisse
- Den Hey-Acker in Breda
- De Hunnerberg in Nijmegen

Vier particuliere justitiële jeugdinrichtingen:

- Juvaïd in Veenhuizen (onderdeel van Het Poortje)
- Het Keerpunt in Cadier en Keer (onderdeel van Via Jeugd)
- JJI Lelystad, (onderdeel van Intermetzo)
- Forensisch centrum Teylingereind in Sassenheim

Er zijn ongeveer 505 direct bruikbare plekken voor jeugdigen verdeeld over deze jeugdinrichtingen. In 2018 werden er 1.779 jeugdigen in een JJI geplaatst. Van de jeugdigen die in 2018 een JJI instroomden, was 73% voorlopig gehecht, had 25% een jeugddetentie en had 2% een PIJ-maatregel opgelegd gekregen.

In de JJI's verblijven voornamelijk jongens. Meisjes maken minder dan 3% uit van de populatie. Jongens en meisjes verblijven op afzonderlijke leefgroepen. Omdat er zo weinig meisjes in een JJI worden geplaatst, is er slechts één locatie waar meisjes verblijven (Rijks JJI locatie de Hunnerberg in Nijmegen).

In alle JJI's zijn kortverblijf groepen en langverblijf groepen. De eerste drie maanden verblijven de jeugdigen op kortverblijf groepen. De preventieve hechtenis van het merendeel van de jeugdigen wordt tijdens deze drie maanden geschorst. Na schorsing worden de jeugdigen begeleid door de (jeugd)reclassering op basis van een schorsingsvoorwaarde. Het kleinere deel dat een strafrestant heeft van langer dan drie maanden, stroomt door naar de langverblijf groepen. De langverblijf groepen zijn kleiner (8 plaatsen in plaats van 10), stabiel in samenstelling en meer gericht op individuele

behandeling dan de kortverblijf groepen. De jeugdigen die een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen verblijven op de langverblijf groepen.

Plaatsing

Uitgangspunt bij plaatsing in een JJI is de regionale plaatsing: jeugdigen worden zo dicht mogelijk in de buurt van hun woonplaats in een JJI geplaatst. Dit is van belang voor het betrekken van ouders/verzorgers en andere relevante personen bij de opvoeding en behandeling van de jeugdigen in de JJI en voor het realiseren van een goed re-integratietraject na afloop van het verblijf in de inrichting. Plaatsing geschiedt door de divisie individuele zaken van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) op basis van de bij plaatsing bekende informatie over de jeugdige. Rapportages van gedragswetenschappers spelen hierbij, vooral voor plaatsing op landelijke bestemmingen, een belangrijke rol.

Landelijke bestemmingen

Jeugdigen met specifieke problemen die een aangepaste bejegening of specialistische behandeling vragen, worden geplaatst op een zogenaamde 'landelijke bestemming'. Dit geldt ook voor jeugdigen die op basis van wet- en regelgeving gescheiden van andere jeugdigen moeten worden ondergebracht, zoals meisjes. Omdat het om relatief kleine aantallen jeugdigen gaat, is elke landelijke bestemming in één of maximaal twee JJI's ondergebracht.

Er zijn de volgende landelijke bestemmingen:

- *Forensische observatie*: De forensische observatie richt zich op Pro Justitia onderzoek in het kader van voorlopige hechtenis en op jeugdigen die al een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen en van wie de behandeling is vastgelopen. Voor forensische observatie zijn acht plaatsen beschikbaar in forensisch centrum Teylingereind in Sassenheim.
- *Meisjes*: In de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen (Bjj) is vastgelegd dat jongens en meisjes gescheiden moeten worden ondergebracht in een JJI. Aan meisjes worden ook andere (seksespecifieke) activiteiten, behandelinterventies en programma's aangeboden dan aan jongens. De capaciteit voor meisjes is geconcentreerd in Rijks JJI locatie de Hunnerberg in Nijmegen (16 plaatsen).
- *Ernstige seksuele problematiek (ESP)*: Deze landelijke bestemming is bedoeld voor jeugdigen met ernstige seksuele problematiek. Deze doelgroep heeft speciale zorg en behandeling nodig in het kader van de recidivevermindering, mede omdat het vaak gaat om

- jeugdigen die hun delict hardnekkig ontkennen en ontwijken. Rijks JJI locatie den Hey-Acker in Breda beschikt over 16 plaatsen voor zedendelinquenten.
- *Forensische observatie en begeleidingsafdeling (FOBA)*: Jeugdigen worden op de FOBA geplaatst wanneer sprake is van een acute crisis en een psychiatrische stoornis (bijvoorbeeld een psychose). De FOBA is de enige afdeling waar alle jeugdigen (meisjes, jongens, preventief, kortverblijf en langverblijf) in een acute (psychiatrische) crisis kunnen worden geplaatst. Het verblijf op de FOBA duurt zo kort mogelijk (stabilisatie); het doel is terugkeer naar een reguliere groep. Er zijn twee FOBA-groepen met elk vijf plaatsen in Rijks JJI locatie de Hartelborgt in Spijkenisse.
  - *Very Intensive Care (VIC)*: De VIC is eveneens gericht op jeugdigen met ernstige psychiatrische problematiek. De VIC is ook bestemd voor langverblijf van jeugdigen met ernstige en/of chronische psychiatrische stoornissen. In Rijks JJI locatie de Hartelborgt zijn drie VIC-groepen met elk vijf plaatsen.
  - *Individuele Traject Afdeling (ITA)*: De ITA is bestemd voor groepsongeschikte jeugdigen die door hun houding en gedrag het groepsklimaat dusdanig verstoren dat het veilige leefklimaat op de groep in het geding is. De aanwezigheid van deze, veelal oudere, jeugdigen met een PIJ-maatregel, op de groep heeft een zeer negatief effect op de andere jeugdigen. Mede daardoor krijgen zij zelf op een reguliere leefgroep ook niet de zorg die zij eigenlijk nodig hebben. Vanwege de zwaarte van de ITA-doelgroep en de wenselijkheid om de jeugdigen te kunnen uitwisselen/overplaatsen, is de ITA gelegen in twee inrichtingen: Rijks JJI locatie den Hey-Acker in Breda (acht plaatsen) en JJI Het Keerpunt in Cadier en Keer (acht plaatsen).
  - *Licht Verstandelijk Beperkt (LVB)*: Jeugdigen met een IQ van 70 of lager worden geplaatst op de landelijke bestemming LVB. De LVB- problematiek vraagt om een specifieke manier van begeleiding en om specifieke kennis en ervaring bij medewerkers. Ook is het onderwijs aangepast. Voor jeugdigen met een lichte verstandelijke beperking zijn 16 plaatsen beschikbaar in JJI Lelystad van Intermetzo.
  - *LVB-VIC*: De jeugdigen die op de LVB-VIC worden geplaatst, hebben een lichte verstandelijke beperking in combinatie met ernstige psychiatrische problematiek, waarvoor zij specifieke behandeling nodig hebben (zogenaamde co morbiditeit van psychiatrische en LVB problematiek). JJI Lelystad,

Intermetzo beschikt over 18 LVB-VIC-plaatsen. RJJI Den Hey-Acker beschikt over 6 LVB-VIC plaatsen.

Wanneer in een JJI blijkt dat een jeugdige op een landelijke bestemming moet worden geplaatst, dienen ze hiervoor een verzoek in bij het hoofdkantoor van DJI, daar wordt de beslissing over de plaatsing genomen. Voor wat betreft de ITA is hier een speciale commissie die bij wet is vastgesteld om te besluiten of een jongere daar wordt geplaatst of niet.

3. Opvoeding, zorg, behandeling en onderwijs in de JJI

In alle JJI's wordt gewerkt volgens de basismethodiek YOUTURN die voor alle jeugdigen geldt. YOUTURN bestaat uit vijf fases waarvan jeugdigen afhankelijk van de duur van het verblijf één of meerdere fases afronden. De eerste drie fases vinden plaats in de JJI, de laatste twee vinden buiten de inrichting plaats. Naast de basismethodiek YOUTURN wordt een behandelaanbod op maat aangeboden, op basis van de individuele behoefte van de jeugdige.

De eerste fase van YOUTURN duurt maximaal tien dagen en staat in het teken van de intake, screening en diagnostiek. Er wordt contact gezocht met ouders en/of verzorgers, school en jeugdreclassering (bij 18+ alleen met toestemming van de jeugdige) om een volledig beeld te krijgen van de jeugdige. Voorafgaand aan het verblijf in een JJI is voorinformatie beschikbaar van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en Bureau Jeugdzorg (BJZ). De ketenpartners in de jeugdstrafrechtketen maken voor een goede informatieoverdracht gebruik van een gezamenlijk ontwikkeld instrumentarium: het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ). Om te onderzoeken welke zorg of behandeling de jeugdige nodig heeft wordt in de JJI nog extra diagnostiek uitgevoerd. Hiervoor worden bij de jeugdigen (en soms personen in hun netwerk) tests afgenomen (op het gebied van taken en vaardigheden en) en er vinden gesprekken plaats met een psycholoog of orthopedagoog en indien nodig met een psychiater.

Op basis van afname van tests, observaties en gesprekken wordt de problematiek in beeld gebracht en wordt binnen 3 weken een eerste perspectiefplan opgesteld. In dit perspectiefplan vindt een eerste analyse plaats van het probleemgedrag en mogelijk psychische problematiek, de mogelijkheden op verschillende leefgebieden, de protectieve vaardigheden en de steun van het netwerk. De benodigde bejegeningstijl voor de leefgroep en

onderwijs wordt afgesproken en de eerste leerdoelen worden vastgesteld.

De tweede fase van YOUTURN duurt maximaal twaalf weken en richt zich op het stabiliseren en motiveren van de jeugdige. In deze fase is het dagprogramma van de jeugdige volledig gevuld. Elke (werk)dag volgt de jeugdige onderwijs op school in de JJI en neemt hij deel aan trainingen moreel redeneren, conflicthantering en sociale vaardigheden. Ook wordt er gestart met tip bijeenkomsten, waar jeugdigen elkaar adviezen en tips geven over lastige dilemma's uit hun dagelijkse praktijk. Samen met zijn mentor werkt de jeugdige actief aan de basisvaardigheden voor het leven van alledag vanuit YOUTURN. Deze fase wordt afgesloten met een tweede perspectiefplan. Voorafgaand aan de perspectiefplanbespreking worden de SAVRY en de TVA afgenomen; instrumenten die vooral gericht zijn op delictfactoren en vaardigheden op leefgebieden. Verder worden alle ervaringen vanuit de leefgroep, de trainingen en het onderwijs meegenomen om tot een helder gedragsbeeld en een nadere analyse van de problematiek en benodigd hulpaanbod te komen.

De derde fase start met de uitkomst van het tweede perspectiefplan en is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van de jeugdige. De jeugdige werkt verder aan zijn delictanalyse en bewerking van de delict factoren. Er wordt in deze fase een start gemaakt met specifieke interventies gericht op delict factoren (zoals middelengebruik, agressie en sociale vaardigheden). Samen met de mentor werkt de jeugdige actief aan vaardigheden voor terugkeer naar de maatschappij. Dit doen zij, onder andere, door middel van ontwikkelprofielen, waarin de ontwikkeltaken van hun leeftijdsfase, in specifieke vaardigheden staan uitgewerkt. Deze ontwikkelprofielen zijn o.a. gericht op omgaan met gezag, respect, keuzes maken, omgaan met delicten, zelfbeeld en zelfredzaamheid. Ook kan in deze fase het planmatig verloop worden gestart, tijdens het planmatig verloop leert de jeugdige doelgericht omgaan met meer vrijheden. Tijdens het verblijf in een JJI wordt elke vier maanden een nieuw perspectiefplan opgesteld.

Fase vier en vijf richten zich op de resocialisatie en voorbereiding op terugkeer in de samenleving. In de vierde fase van YOUTURN is de jeugdige buiten de JJI, voor een scholings- en trainingsprogramma (STP), waarbij de jeugdige minimaal 26 uur per week vastgestelde activiteiten, gericht op verdere resocialisatie in de maatschappij, buiten de JJI uitvoert. In de vijfde fase ligt de verantwoordelijkheid voor de jeugdige niet meer bij de JJI. De begeleiding in deze fase ligt voornamelijk bij de (jeugd)reclassering.

Naast de basismethodiek wordt ook specifieke behandeling geboden. In de JJI's worden gedragsinterventies aangeboden die door de Erkenningscommissie gedragsinterventies van het Ministerie van Justitie en Veiligheid zijn erkend. Deze richten zich op de criminogene factoren die aanwezig zijn bij de jeugdigen. Zo richt de gedragsinterventie '*Leren van delict*' zich op het delictgedrag, '*Brains4Use*' op het gebruik van gedragsbeïnvloedende middelen en '*Out of the Circle*' op zedenproblematiek. Elke JJI biedt minimaal drie door het Ministerie van Justitie en Veiligheid erkende gedragsinterventies aan. Daarnaast worden in de JJI's ook GGZ-interventies en psycho-educatie aangeboden. Voor jeugdige met psychiatrische problematiek wordt psychiatrische behandeling geboden. Voor de therapieën en psychiatrische behandeling zijn psychologen en psychiaters werkzaam in de JJI die op maat gesneden behandeling bieden voor jeugdigen met psychiatrische problematiek. Ook kan voor specifieke problematiek samenwerking worden gezocht met GGZ-instellingen in de regio.

Het onderwijs is een belangrijk onderdeel in de JJI. Een groot deel van de dag (circa 5 uur) brengt de jeugdige door op de JJI-school. Elke jeugdige in de JJI volgt onderwijs of een op arbeid gericht traject. Dit is een verplicht onderdeel van het dagprogramma in de JJI. Omdat er veel leeftijds- en niveauverschillen zijn, wordt onderwijs ook op verschillende niveaus aangeboden (zoals VMBO, HAVO, MBO, VSO, vakonderwijs, entreopleiding, etc). Jongeren kunnen een officieel erkend diploma behalen binnen de JJI. Het onderwijs in de JJI wordt geboden door een externe onderwijsinstelling die haar diensten levert binnen de muren van de JJI. De regelgeving van toepassing op de scholen in justitiële jeugdinrichtingen is vastgelegd in de Wet op de expertisecentra en valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met het oog op de gemiddeld ouder wordende populatie in de JJI's, spelen de onderwijsinstellingen in op de veranderende levensfase en leerbehoeften van de jeugdigen. Er wordt zoveel mogelijk maatwerk geboden. Zo richt het onderwijs zich bij de oudere doelgroep meer op arbeidstoeleiding en vakopleidingen. Om dit te kunnen realiseren worden er, aansluitend op de onderwijsprofielen, interne en externe stages gerealiseerd.

4. Het dagprogramma in een JJI

De dagindeling kan per JJI, per leefgroep of per dag op onderdelen afwijken van het hieronder geschetste dagprogramma, maar bestaat globaal uit dezelfde elementen. Het dagprogramma in een JJI omvat minimaal 77 uur activiteiten

per week¹. Onderwijs, behandeling, trainingen, therapie, sport en recreatie maken hier onderdeel van uit. Vanaf 2016 wordt door de JJI's en de scholen in geslotenheid werkt met een integraal doorlopend dagprogramma van 8:00 tot 20:00u. Door dit volledig geïntegreerd dagprogramma, waarbij het orthopedagogisch leef- en leerklimaat optimaal is, wordt de jeugdige optimaal ondersteund bij het realiseren van perspectief op vervolgonderwijs of werk. Onderwijs en de JJI werken intensief samen, 1 kind 1 plan.

De jeugdigen worden rond half acht gewekt waarna de dag begint. Er wordt gelet op hygiëne en tijdigheid. Er wordt op de leefgroep ontbeten. De leefgroep bestaat meestal uit tien (op kortverblijf) tot acht (op langverblijf) jeugdigen. Om negen uur begint het onderwijs of gaan jeugdigen naar hun stage. Bij het onderwijs zitten de jeugdigen (in de meeste JJI's) in een andere samenstelling dan op de leefgroep. Elke jeugdige in de JJI volgt onderwijs, dit kan theoretisch onderwijs zijn, maar ook praktijkgericht onderwijs met bijvoorbeeld (interne) stages. Gedurende 5 á 6 uur per dag volgt de jeugdige onderwijs op zijn of haar niveau. In het weekend is er geen onderwijs, en is er een korter dagprogramma dan tijdens werkdagen (maar is nog steeds minimaal 8,5 uur per dag). Het dagprogramma is dan gevuld met meer recreatieve activiteiten. Zo heeft de jeugdige recht op twee maal 45 minuten sport per week, twee uur recreatieve activiteiten per dag en kan hij de bibliotheek bezoeken.

Als de jeugdigen in de middag terugkomen naar de leefgroep, is het tijd voor therapie, training, mentorcontact of behandeling. Dit wordt ingevuld door YOUTURN, de tip- en top-bijeenkomsten van TOPs! (wederzijdse hulpbijeenkomsten), gedragsinterventies of psychiatrische behandeling. Daarnaast is er na onderwijs de mogelijkheid om met verlof te gaan en bezoek te ontvangen.

's Avonds wordt samen de avondmaaltijd gegeten. Door de weeks en in het weekend kunnen de jeugdigen soms zelf koken. De kook-, opruim- en afwastaken worden dan onder de jeugdigen verdeeld.

Na het avondeten is er tijd voor sport, recreatie en vrijetijdsbesteding, wordt huiswerk gemaakt, gewerkt aan de resocialisatie en nazorg en kan bezoek worden ontvangen.

Aan het einde van de dag gaan alle jeugdigen weer naar hun eigen kamer en wordt de deur afgesloten. In de inrichting zijn

altijd personeelsleden aanwezig als de jeugdigen hulp nodig hebben. De jeugdigen blijven de gehele nacht op hun kamer.

Ook is er voor de jeugdigen de mogelijkheid om op verlof te gaan. Vanaf fase 3 van YOUTURN kunnen de jeugdigen in aanmerking komen voor planmatig verlof. Bij planmatig verlof wordt verlof doelgericht ingezet voor bijvoorbeeld bezoek aan familie of instanties buiten de JJI. Door middel van planmatig verlof, waarbij verlof de eerste paar keer onder begeleiding start maar de jeugdige bij positieve resultaten meer vrijheden krijgt, oefent de jeugdige langzaam met meer vrijheden en wordt hij/zij voorbereid op een terugkeer in de maatschappij.

5. Verlof

Er is sprake van twee soorten verlof. Het planmatig verlof en het incidenteel verlof. Incidenteel verlof kan worden aangevraagd in het geval dat verblijf buiten de inrichting noodzakelijk wordt geacht vanwege onvoorziene omstandigheden (zoals een begrafenis). Deze vorm van verlof is niet noodzakelijkwijs gerelateerd aan de behandeldoelen.

Het planmatig verlof wordt verleend in het kader van een verlofplan dat onderdeel is van het perspectiefplan. Het verlofplan richt zich op een geleidelijke terugkeer in de maatschappij. Het planmatig verlof kent een opbouw van geringe vrijheden naar steeds meer vrijheden. Het verlof en de stappen naar meer vrijheden vloeien voort uit de behandeldoelen en het behandelverloop. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke risico's op onttrekking, slachtoffers en nabestaanden en de algehele rechtsorde. Een verlofmachtiging wordt aangevraagd door de JJI bij het hoofdkantoor van DJI. Hiervoor geldt het uitvoeringskader verlof.

Planmatig verlof kent een standaard opbouw (waarvan kan worden afgeweken voor specifieke casussen): begeleid verlof, eendaags onbegeleid verlof, meerdaags onbegeleid verlof. Uiteindelijk gaat een jeugdige een scholings- en trainingsprogramma (STP) te volgen. Dit kan als het strafrestant lang genoeg is om STP te regelen (2/3 straf). De duur van de STP is bij jeugddetentie 3 maanden en bij een PIJ maatregel 6 maanden. De jeugdige verblijft dan buiten de inrichting en volgt een op maat gesneden onderwijs- of werktraject. Hierbij krijgt de jeugdige begeleiding en toezicht door de (jeugd)reclassering. Als de jeugdige zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt, kan hij of zij teruggeplaatst worden in de JJI. De gemeente is in deze fase financieel verantwoordelijk voor de jeugdige. De

¹ Dit is vastgelegd in de beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen; art 22 Bij.

directeur van de JJI is inhoudelijk verantwoordelijk voor de jeugdige.

6. JJI in de jeugdstrafrechtketen: samenwerking, resocialisatie en nazorg

De JJI richt zich op de terugkeer van de jeugdige in de samenleving. Om dit te organiseren is het belangrijk dat er goede samenwerking met ketenpartners is, zoals de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), het Openbaar Ministerie (OM), de (jeugd)reclassering (JR), 3RO, onderwijsvoorzieningen buiten de JJI, gemeenten, etc.

Het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen

Wanneer een jeugdige in aanraking komt met justitie, wordt het landelijk instrumentarium jeugdstrafrechtketen (LIJ) ingezet om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de jeugdige. Als een jeugdige wordt verdacht van een strafbaar feit, maakt de politie een proces-verbaal op en vult het preselectie instrument van het LIJ in, waarin een eerste inschatting van het recidiverisico wordt gemaakt. Bij een preselectie van midden of hoog algemeen recidiverisico of wanneer sprake is van een ernstig delict start de RvdK een strafonderzoek. Met het LIJ-instrument 2a verzamelt de RvdK informatie over de jeugdige, van zijn of haar netwerk, de school en eventuele hulpverleners. Alle informatie samen levert een dynamisch risicoprofiel op. Indien nodig wordt een uitgebreider onderzoek gestart met behulp van instrument 2b. In een rapport van instrument 2b geeft de Raad advies over gedragsinterventies en andere maatregelen. Als een persoonlijkheidsonderzoek nodig is kan het OM het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) de opdracht geven tot een pro-Justitia rapportage. Ook is het mogelijk om een persoonlijkheidsonderzoek uit te voeren op de observatieafdeling. Het OM en de rechtbank ontvangen de beschikbare rapporten. Op basis daarvan kunnen zij komen tot hun oordeelsvorming. In het geval een jeugdige in een JJI wordt geplaatst gebruikt de JJI de informatie uit het LIJ bij het opstellen voor het perspectiefplan.

Trajectberaden

Om goede advisering te bieden aan het OM en de Rechtbank en goede mogelijke nazorg te organiseren worden trajectberaden georganiseerd. Daarnaast wordt het format verblijfsinformatie ingevuld in de JJI. Dit wordt gedaan om er voor te zorgen dat verblijfsinformatie van de JJI's onderdeel wordt van het raadkameradvies van de Raad van de Kinderbescherming (RvdK) en de drie reclasseringsorganisaties (3RO) ten behoeve van de eerste raadkamerzitting. Het opnemen van de JJI

verblijfsinformatie in het raadkameradvies kan bijdragen aan een betere onderbouwing van dit advies en maakt daarnaast inzichtelijk wat de actuele situatie van de in bewaring gestelde jeugdige is.

Het trajectberaad vindt plaats vóór belangrijke momenten in het traject van de jeugdige, zoals voor de zitting en (bij langverblijf) elke 3 maanden en vóór het verlaten van de inrichting. De JJI informeert op de dag van instroom de RvdK over de instroom (via GCOS). De RvdK zorgt, als voorzitter van het trajectberaad, dat relevante partijen (de JJI en de (jeugd)reclassering, eventueel de gemeente) zo spoedig mogelijk worden betrokken bij het overleg. Het streven is dat de jeugdige (en eventueel zijn ouders) aan dit overleg deel kunnen nemen. Het doel is zo snel mogelijk, alle bekende en benodigde informatie over de jeugdige boven tafel te krijgen en een inschatting te maken van de verblijfsduur van de jeugdige. Ter voorbereiding wordt door de deelnemende partijen informatie verzameld ten aanzien van de 5 leefgebieden.

De tijdens het overleg gemaakte afspraken en gegevens met betrekking tot de 5 leefgebieden worden vastgelegd, waarbij vermeld wordt, wie nog aanvullende informatie moet aanleveren en welke actiepunten zijn afgesproken.

In het overleg kunnen bijvoorbeeld de volgende actiepunten aan de orde komen:

- inschatting maken hoe lang de jeugdige mogelijk vast zal blijven zitten; op basis hiervan de urgentie van het handelen bepalen en afspraken maken die vooral procedureel van aard zijn (wie doet wat, wanneer);
- afspraken maken over de informatie die via de deelnemende partijen wordt teruggekoppeld naar zowel de eigen organisatie als andere relevante partijen;
- inhoudelijke afstemming met betrekking tot de gezamenlijk gemaakte nazorgafspraken: beantwoorden van de vraag waaraan bij de betrokken jeugdige gewerkt moet worden (In elk geval moet er aandacht zijn voor de leefgebieden huisvesting, ID-bewijs, werk/school, financiën en zorg);
- antwoord op de vraag welke partij welke problemen gaat aanpakken.

In het eerste trajectberaad wordt een inschatting gemaakt over hoe vaak en op welke momenten vervolgoverleg nodig is. De RvdK kan, indien omstandigheden daartoe aanleiding geven, tevens het initiatief nemen de jeugdige tussentijds te agenderen in een trajectberaad. Andere deelnemers aan het overleg kunnen ook aan de RvdK voorstellen een jeugdige te agenderen. Bij

langdurige detentie en de PIJ-maatregel wordt minimaal één keer per jaar een overleg gehouden om het traject van de jeugdige te monitoren.

Voor jeugdigen die slechts kort in de JJI hebben verbleven, biedt de jeugdreclassering nazorg na verblijf in een JJI, door middel van een maatregel hulp en steun. Voor de langverblijvende jeugdigen neemt de jeugdreclassering of 3RO (volwassen reclassering) de begeleiding en toezicht van de JJI over.

Dit informatieblad geeft algemene informatie over de ten uitvoerlegging van straffen of maatregelen in de JJI. Meer informatie over DJI, de zorg, opvoeding, onderwijs en behandeling die wordt geboden in een JJI staat op www.dji.nl.

Dit informatieblad is een publicatie van:
Dienst Justitiële Inrichtingen
Postbus 30132
2500 GC Den Haag

Aan dit informatieblad kunnen geen rechten worden ontleend. DJI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten in dit informatieblad.

© Dienst Justitiële Inrichtingen, maart 2019